

VERSLAG VIDEOCONFERENTIE VAN DE LEDEN VAN DE EUROPESE RAAD VAN 23 APRIL 2020 INZAKE COVID-19

Op 23 april jl. spraken de leden van de Europese Raad elkaar via een videoverbinding over de aanpak van de coronacrisis. Er werd met name gesproken over de exitstrategie, het (economisch) herstelplan inclusief het rapport van de Eurogroep van 9 april jl., en de externe dimensie van de coronacrisis. In dit verslag is tevens een appreciatie van de *recovery road map* van de voorzitters van de Europese Commissie en de Europese Raad d.d. 21 april jl. opgenomen.

Exit

De leden van de Europese Raad gaven aan dat er momenteel in lidstaten nagedacht wordt over de vraag hoe langzamerhand het aantal noodmaatregelen naar aanleiding van de uitbraak van COVID-19 kan worden teruggebracht. Het merendeel van de lidstaten, waaronder Nederland, onderstreepte het belang van een gedeeld afwegingskader ten aanzien van het afschalen van zogenaamde 'lockdown'-maatregelen. De Routekaart¹ van de voorzitters van de Europese Commissie en de Europese Raad (de '*Roadmap towards lifting COVID-19 measures*') kan hiervoor als een goede basis dienen. Er is gesproken over het belang van het goed en duidelijk informeren van burgers en over tijdige informatie-uitwisseling tussen lidstaten over genomen maatregelen. De Europese Commissie gaf aan dat er gekeken zal worden naar hoe snellere informatie-uitwisseling georganiseerd kan worden, mede met het oog op het naderende toerisme-seizoen.

Recovery

De leden van de Europese Raad verwelkomden het werk van de Eurogroep in inclusief format en het rapport dat zij op 9 april jl. overeen kwamen.² Daarbij riepen ze de Eurogroep op dit pakket operationeel te maken per 1 juni a.s.. Over de voortgang hierop en de besprekingen hierover zal uw Kamer zoals gebruikelijk geïnformeerd worden middels verslagen en geannoteerde agenda's.

De leden van de Europese Raad hebben de *recovery roadmap* van de voorzitters van de Europese Commissie en de Europese Raad verwelkomd, zie onderaan deze brief de kabinetsappreciatie hiervan. Er was verder overeenstemming dat er gewerkt moet worden aan het opzetten van een herstelfonds. Hierover hebben de leden van de Europese Raad geconcludeerd dat er eerst een grondige impactanalyse nodig is om meer duidelijkheid te hebben over de economische gevolgen van COVID-19 in de lidstaten en regio's. De Europese Commissie zal deze analyse uitvoeren en vervolgens, waarschijnlijk in mei, een voorstel doen voor een aangepast MFK en daarbij een voorstel voor een herstelfonds. Over hoe dit fonds zou moeten worden gefinancierd en vormgegeven, verschillen de leden van de Europese Raad nog van mening. Een aantal lidstaten pleit ervoor het herstelfonds te financieren met leningen om zo giften te kunnen verstrekken. Een ander deel, waaronder Nederland, acht lening-gefinancierde giften niet wenselijk. De minister-president heeft verder onderstreept dat de inzet van herstellmiddelen ertoe moet leiden dat het concurrentievermogen van alle lidstaten convergeert naar een hoger niveau, dat deze inzet bij moet dragen aan de groene en digitale transitie en dat het ter ondersteuning hiervan van belang is de interne markt verder te vervolmaken. Wanneer het nieuwe Commissievoorstel voor het MFK en het daaraan gerelateerde herstelfonds zijn verschenen, zal het kabinet het parlement een appreciatie toesturen.

Extern

Verscheidene lidstaten, waaronder Nederland, benadrukten tijdens de videoconferentie het belang van aandacht voor Afrika. Dit is een gedeeld belang, we zijn immers gezamenlijk zo sterk als de zwakste schakel in de gezondheidssystemen.

¹ Zoals benoemd in Kamerstuk 2020Z06907.

² Zie Kamerstuk 21501-07, nr. 1686 inclusief bijlagen voor het rapport van de Eurogroep en de appreciatie daarvan in het verslag.

Tevens hebben de leden van de Europese Raad in het licht van de Turkse illegale booractiviteiten in de oostelijke Middellandse Zee solidariteit betuigd met Cyprus en eerdere conclusies ten aanzien van dit onderwerp herbevestigd.

Tot slot hebben de leden van de Europese Raad afgesproken om de top met de landen van de Westelijke Balkan via videoconferentie te houden op 6 mei aanstaande. Uw Kamer wordt hierover separaat geïnformeerd.

Appreciatie roadmap for recovery

De voorzitter van de Europese Commissie en de voorzitter van de Europese Raad hebben op 21 april de 'roadmap for recovery' uitgebracht. De COVID-19-pandemie heeft geleid tot een ongekennde crisis met gevolgen voor alle aspecten van de maatschappij. In deze *roadmap* worden hoofdlijnen geschetst voor een herstelplan om de economie 'weerberaarder, duurzamer en eerlijker' te maken. Er volgt nog een actieplan waarin deze hoofdlijnen worden uitgewerkt.

De *roadmap* stelt dat herstel en modernisering van de economie met name moeten plaatsvinden door herstel en versterking van de interne markt, het doorvoeren van de groene en digitale transitie en het versterken van de strategische autonomie van de EU. Bij het laatste gaat het om het verminderen van ongewenste afhankelijkheid van derde landen in strategische waardeketens en het produceren van essentiële goederen in de EU.

Er moeten grote publieke- en private investeringen worden gedaan, met name in de gebieden groene/digitale economie, cohesie en landbouw. Hierbij zien de opstellers een belangrijke rol weggelegd voor de Europese Investeringsbank (EIB), maar de *roadmap* doet geen concrete voorstellen. Wel wordt de EU-begroting benoemd als het centrale instrument, en wordt onderstreept dat zo snel mogelijk een akkoord over een geactualiseerd voorstel voor een Meerjarig Financieel Kader moet worden bereikt.

Omdat een wereldwijde respons belangrijk is, moet de EU multilateraal handelen en landen in nood ondersteunen, met name in Afrika.

De Europese principes van subsidiariteit, EU-waarden en *rule of law* worden genoemd. Over *rule of law* is de tekst helder: dit is niet onderhandelbaar. Ook geeft de *roadmap* aan dat de EU lessen moet trekken uit de crisis en zijn uitvoerende capaciteiten moet versterken.

Het kabinet verwelkomt deze *roadmap* die enkele belangrijke hoofdlijnen schetst en zal eventuele concrete voorstellen die hier uit voortvloeien op eigen merites beoordelen. Het kabinet is met name positief over het noemen van de groene en digitale transitie als prioriteit voor het herstel en de belangrijke rol die (de versterking van) de interne markt inneemt als basis voor herstelacties. Ook de duidelijke tekst over *rule of law* is positief.

Ten aanzien van de groene transitie is het van belang om vast te houden aan de ambities en in te zetten op het op het zoveel mogelijk blijven volgen van de tijdlijn van de *Green Deal*. Elementen uit de *Green Deal* en het *European Green Deal Investment Plan* kunnen naar voren worden gehaald om een groen herstel te versterken. Daarnaast wil het kabinet dat EU uitgaven de EU klimaat- en milieudoelen niet mogen schaden en *lock-ins* in fossiele brandstoffen moeten worden voorkomen. Wat betreft digitalisering is het van belang vast te houden aan de ambitieuze en integrale digitaliseringsagenda van de Commissie met een focus op innovatie en sleuteltechnologieën zoals kunstmatige intelligentie.

Wat betreft de strategische autonomie is het goed dat de Commissie de weerbaarheid van verschillende ecosystemen en waardeketens wil gaan onderzoeken om zo nodig met passende maatregelen te komen ter stimulering van onze weerbaarheid. Met name op het gebied van geneesmiddelen en medische hulpmiddelen maakt de huidige crisis duidelijk dat een plotselinge en wereldwijde toename van de vraag en daarbij achterblijvend aanbod enorme gevolgen kan hebben. Ook geeft het inzicht in de grote afhankelijkheid van een beperkt aantal productielocaties van geneesmiddelen en medische hulpmiddelen. Inzichten vanuit deze crisis moeten worden benut om het systeem van mondiale waardeketens toekomstbestendiger en robuuster te maken. Hierbij is het van

belang om de voordelen van onze open economie goed in het oog te houden. Maatregelen moeten proportioneel zijn en dus op basis van analyse en maatwerk aanpak tot stand komen.

Naast de genoemde thema's in de *roadmap* ziet het kabinet een belangrijke rol voor onderzoek en innovatie voor herstel en concurrentievermogen, omdat investeringen hierin een belangrijke bijdrage leveren aan concurrentievermogen en zorgen voor banen.

Naar de mening van het kabinet kan het MFK een waardevolle rol spelen in het economisch herstel van COVID-19. Dit kan primair door herprioritering binnen de EU-begroting, zodat deze sterker gericht is op thema's die de Europese economie toekomstbestendig en duurzaam maken, zoals onderzoek en innovatie, verduurzaming, digitalisering en werkgelegenheid. Het zwaartepunt van de uitgaven kan daarbij in de eerste begrotingsjaren liggen, om herstel te stimuleren als dit het hardst nodig is. Aanvullend hierop kan een extra, tijdelijke financiële inspanning geleverd worden door de lidstaten. Voor het kabinet is van belang dat deze aanvullende financiering volgt op een impactanalyse van de Europese Commissie en dat maatregelen gericht zijn op de hardst geraakte sectoren en gebieden. Daarbij dienen investeringen en hervormingen hand in hand te gaan.

Het kabinet steunt een coördinerende rol van de EU bij de mondiale COVID-19-respons en de inzet op sterke multilaterale instituties. Alleen gezamenlijk kan deze wereldwijde crisis het hoofd geboden worden.

Het kabinet steunt ook de focus binnen de externe inzet op nabuurschap en Afrika. De grote gevolgen voor de gezondheidssystemen en de sociaaleconomische ontwikkeling op het Afrikaanse continent vragen om een substantieel financieel steunpakket. Het kabinet vindt investeringen in alleen infrastructuur te beperkt.

Het kabinet steunt de initiatieven van de Club van Parijs en de G20 over schuldverlichting via een schuldenmoratorium voor lage inkomenslanden; idealiter sluiten zoveel mogelijk crediteuren zich hierbij aan om de effectiviteit van de regeling te vergroten en om solidariteit onder crediteuren te waarborgen.

Het is positief dat genoemd wordt dat de Unie zal moeten reflecteren op haar eigen regels en functioneren tijdens de crisis. Hoewel het van belang is om eerst lessen te trekken uit de evaluatie van deze crisis, zal het kabinet blijven inzetten op de capaciteit en weerbaarheid van de lidstaten als uitgangspunt voor de preventie en bestrijding van grensoverschrijdende crises, waarbij de Raad waar nodig het voortouw moet nemen bij de coördinatie van de inzet.